

Samarbeidsavtale
mellom
Sametinget og Helse Midt-Norge RHF

Avtaleparter

Denne avtalen inngås mellom Helse Midt-Norge RHF og Sametinget.

Formål med samarbeidsavtalen

Samarbeidsavtalen mellom Sametinget og Helse Midt-Norge RHF er et bidrag i arbeidet for å gi den samiske befolkningen et tilbud om likeverdige spesialisthelsetjenester. Likeverdige spesialisthelsetjenester forutsetter at tjenestetilbudet er tilpasset pasientens språklige og kulturelle bakgrunn. Avtalen skal også bidra til at avtalepartene i forkant holder hverandre gjensidig orientert om prosesser og saker av betydning som de arbeider med.

Rettslig grunnlag for avtalen

Samiske pasienter har rett til likeverdige helse- og omsorgstjenester på lik linje med den øvrige befolkningen. Likeverdige helsetjenester forutsetter helsetjenester tilrettelagt for samiske pasienters språklige og kulturelle bakgrunn. Nasjonale myndigheter har det overordnede ansvaret for å sikre likeverdige helsetjenester til det samiske folk.

Dette følger av rettigheter samiske pasienter som urfolk har i henhold til nasjonale lover og internasjonale konvensjoner som Norge har gitt sin tilslutning til.

Norges Grunnlov § 108 pålegger nasjonale myndigheter å legge forholdene til rette for at den samiske folkegruppen kan sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv.

Av ILO-konvensjonen nr. 169 art. 25 følger det at *utforming og gjennomføring av helsetjenester for urfolk skal skje under urfolks eget ansvar og kontroll, slik at urfolk kan nyte godt av så høy fysisk og mental helsemessig standard som mulig.*

FNs erklæring om urfolks rettigheter (2007) fastslår at *individer tilhørende urfolk har rett til adgang til alle sosial- og helsetjenester, uten noen form for diskriminering.*

Sameloven § 3.5 gir samiske pasienter utvidet rett til bruk av samisk i helse- og sosialsektoren. Samelovens ordlyd §3.5 lyder: *Den som ønsker å bruke samisk for å ivareta egne interesser overfor lokale og regionale offentlige helse- og sosialinstitusjoner i forvaltningsområdet har rett til å bli betjent på samisk.*

Pasientrettighetsloven § 3-5 bestemmer at pasienter har krav på informasjon som er *tilpasset mottakerens individuelle forutsetninger som alder, modenhet, erfaring og kultur- og språkbakgrunn.* Denne bestemmelsen gir samiske pasienter rett på informasjon, som er tilpasset samisk språk- og kultur. I forarbeidene til loven er samiske pasienter særlig nevnt som målgruppe for denne bestemmelsen.

Helseforetaksloven § 35, 3.ledd sier at *Regionalt helseforetak skal sørge for at den enkelte pasients utvidede rett til bruk av samisk språk i spesialisthelsetjenesten blir ivare tatt, jf. sameloven § 3-1 nr. 4 og § 3-5*

Innhold i samarbeidet

Ved videreutvikling av spesialisthelsetjenester skal samiske pasienters rett til og behov for tilrettede tjenester etterspørres og synliggjøres gjennom planlegging og utredning og når

beslutninger tas. Partene skal i felleskap søke å være i forkant av ulike utfordringer og problemstillinger som vedrører spesialisthelsetjenester til samisk befolkning.

Samarbeidsområder

- Strategidokumentet «Spesialisthelsetjenester til den samiske befolkningen» (2020) kapittel 5.3: Sikre økt kvalitet og kompetanse i spesialisthelsetjenesten
- Spesialisthelsetjenester til samisk befolkning i Midt-Norge – Handlingsplan for Helse Midt-Norge RHF
- Helse Midt-Norges Regional utviklingsplan 2023 - 2026
- HMN og Sametinget skal arbeide for å fremme et godt samarbeid mellom Samisk nasjonalt kompetansesenter – psykisk helsevern og rus (SANKS) og helseforetakene i Helse Midt-Norge til beste for samisk befolkning
- Sametinget og Helse Midt-Norge RHF skal i samarbeid bidra til å legge forholdene til rette for en god gjennomføring av helseundersøkelsen Saminor 3 i Midt-Norge
- Sametinget inviteres til å gi innspill på kandidater til styrene i Helse Midt-Norge for å sikre kompetanse på samisk språk, historie og kultur

Samarbeidsavtalen berører ikke Sametingets konsultasjonsordning med Helse- og omsorgsdepartementet eller andre nasjonale eller regionale organer.

Møter

- Det arrangeres årlig ett samarbeidsmøte mellom Sametinget og Helse Midt-Norge RHF
- Sametinget inviteres til styremøte eller styreseminar i tilknytning til at nytt styre for Helse Midt-Norge RHF er satt i funksjon, der status og spesialisthelsetjenester til den samiske befolkningen settes på dagsorden
- Partene er enige om at det for øvrig avvikles møter ved behov og at møte blir gjennomført når en av partene ber om det

Varighet, revisjon og oppsigelse av avtale

Avtalen løper i fire år fra signering. Avtalen kan sies opp i perioden, med virkning fra første årsskifte etter oppsigelsen. Varsel om oppsigelse må være skriftlig og gis senest 3 måneder før årsskifte. Dersom ingen av partene sier opp avtalen innen fristen, fornyes den automatisk med ett år om gangen.

Hver av partene kan anmode om revisjon av avtalen en gang pr løpende år.

Første avtale undertegnes i 2023, senere skal revisjoner og ny undertegning skje etter tiltredelse av nytt Sameting.

Karášjohka/Karasjok 05.06.2023

Saemiedigkiepresident/Sametingspresident

Elle-Rávnna Eli Silje Karine/

Silje Karine Muotka

Styreleder Helse Midt-Norge RHF

Odd Inge Mjølhus